

God translatorssed

Yrkesetiska regler för auktoriserade translatorer

Innehåll

- 1 Förord
- 2 Inledning
- 2.1 Bakgrund
- 2.2 Bestämmelser
- 3 Yrkesetik enligt tolk- och translatorsförordningen
- 4 De yrkesetiska reglerna
- 4.1 Regel 1: Kunskapskrav
- 4.2 Regel 2: Att ta emot uppdrag
- 4.3 Regel 3: Skaffa information
- 4.4 Regel 4: Translatorsstämpel, ansvar m.m.
- 4.4.1 Translatorsstämpel m.m. 7
- Ansvaret för översättningarna
- 5 Regel 5: Jäv
- 6 Regel 6: Tystnadsplikt
- 6.1 Lagar
- 7 Regel 7: Att utnyttja information
- 8 Regel 8: Upptredande
- 9 Regel 9: Marknadsföring
- 10 Regel 10: Översättningsteknisk praxis
- 10.1 Oklar grundtext
- 10.2 Felaktiga sakuppgifter i texten m.m.
- 10.3 Förfalskningar och förvanskningar
- 10.4 Förklarande noter eller anmärkningar
- 10.5 Utelämnanden, sammanfattningar m.m.
- 10.6 Överflödiga översättningar
- 10.7 Dokumentation
- 10.8 Översättning av betyg, intyg, tentamensböcker etc.
- 10.9 Stämplor, sigill, namnteckningar etc.
- 10.10 Uppdrag som förmedlas av översättningsbyråer
- 11 Bilagor

Förord

GOD TRANSLATORSSSED är en samling av de yrkesetiska reglerna för auktoriserade translatorer. Reglerna är hämtade ur lagar och andra författningar samt från yrkespraxis bland översättarna.

GOD TRANSLATORSSSED bör vara av intresse för alla översättare och alla andra som har kontakt med översättning och översättningsfrågor. Den tar bl.a. upp hur man förbereder och genomför ett översättningsuppdrag samt innerhåller regler om opartiskhet och tystnadsplikt och om översättarens allmänna uppträdande i sin yrkesroll.

Första upplagan av GOD TRANSLATORSSSED gavs ut 1983 av den dåvarande auktorisationsmyndigheten Kommerskollegium. Denna upplaga har utarbetats av Kammarkollegiet som sedan den 1 juli 1994 är auktorisations-myndighet.

En förteckning över de auktoriserade translatorerna kan kostnadsfritt beställas från Kammarkollegiet.

Auktoriserad translator är en skyddad yrkestitel. Den som obehörigen utger sig för att vara auktoriserad translator kan dömas till böter.

Stockholm i januari 1999.

KAMMARKOLLEGIET

2. Inledning

God translatörssed är en samling yrkesetiska regler för auktoriserade translatorer. Reglerna kan också vara vägledning för andra översättare. Likaså ger skriften dem som anlitar auktoriserade translatorer information om vilka yrkesetiska principer översättaren skall följa i sin verksamhet.

2.1 Bakgrund

Auktorisation av översättare har förekommit i Sverige sedan 1931. Verksamheten sköttes från början av handelskamrarna med Stockholms handelskammare som huvudansvarig. Vidare har Handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg tidigare förordnat översättare som fick titeln translator publicus. Efter beslut av riksdagen infördes 1976 ett statligt auktorisationssystem med Kommerskollegium som ansvarig myndighet. Den 1 juli 1994 flyttades verksamheten över till Kammarkollegiet. Kollegiet är också tillsynsmyndighet för de auktoriserade translatorerna. Translatorsauktorisering meddelas för fem år i taget.

Fram till den 30 juni 1999 kommer det därför att finnas både av Kommerskollegium och av Kammarkollegiet auktoriserade translatorer.

2.2 Bestämmelser

Bestämmelser om statlig auktorisation av översättare finns i förordningen (SFS 1985:813, senast ändrad 1994:1371) om auktorisation av tolkar och översättare och i Kammarkollegiets translatorsföreskrifter (KAMFS 1994:2), se bilaga 1 och 2. Vidare finns bestämmelser som rör översättare i vissa andra lagar och förordningar. De viktigaste är:

- Lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare
- Förvaltningslagen (1986:223)
- Förvaltningsprocesslagen (1971:291) §§ 50-52 (se bilaga 5)
- Sekretesslagen (1980:100) 1:6 (bilaga 6)
- Rättegångsbalken 36:5, sista stycket, samt 38:2, andra stycket (bilaga 7)

Slutligen bör nämnas att ett par dokument som bl.a. behandlar översättarens rättigheter:

- Den av Sverige undertecknade UNESCO-rekommendationen om rättsligt skydd för översättare och översättningar, antagen 1976
- Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Bl.a. i 4 § finns bestämmelser som gäller översättning av verk.

Översättarna i Sverige är organiserade i ett antal olika föreningar. Föreningen Auktoriserade Translatorer (FAT) kan lämna närmare information som rör de auktoriserade translatorernas yrkesverksamhet. Adress och telefonnummer till FAT kan man få från Kammarkollegiet.

3. Yrkesetik enligt tolk- och translatorsförordningen

Den grundläggande principen för översättarnas yrkesetik finns i 9 § tolk- och translatorsförordningen. Paragrafen lyder:

" Auktoriserade tolkar eller översättare skall samvetsgrant utföra de uppdrag som anförtros dem och i allt iaktta god tolk- och translatörssed."

Denna allmänna yrkesetiska regel hänvisar till den yrkeskodex som vuxit fram bland de auktoriserade translatorerna under den relativt långa tid som denna yrkeskategori funnits i landet. Denna yrkeskodex grundar sig på den samlade erfarenheten inom kåren samt på internationell praxis inom området.

De yrkesetiska reglerna i denna skrift innebär både skyldigheter och rättigheter för en auktoriserad translator. Regelsamlingen kan givetvis inte lämna svar på alla de frågor som kan uppkomma i olika situationer i samband med yrkesutövningen. Vid tillämpningen av en regel kan det ibland vara viktigare att följa regelns anda än dess bokstav.

Vikten av god yrkesetik poängteras ytterligare i 14 § tolk- och translatörsförordningen som reglerar sanktionerna i de fall translatören inte uppfyller de yrkesetiska kraven. Paragrafen lyder:

"Om en auktoriserad tolk eller translatör uppsåtligt gör orätt i sin verksamhet eller på något annat sätt förfar oredligt skall Kammarkollegiet upphäva auktorisationen. Om omständigheterna är mildrande, får kollegiet i stället meddela varning.

Om en auktoriserad tolk eller translatör i andra fall åsidosätter sina plikter enligt denna förordning eller andra författningar, får varning meddelas. Är omständigheterna synnerligen försvårande, får auktorisationen upphävas."

4. De yrkesetiska reglerna

4.1 Regel 1: Kunskapskrav

En auktoriserad translatör skall sträva efter att bibehålla och utveckla sina språkkunskaper och övriga kvalifikationer som är viktiga för yrket på så hög nivå som möjligt.

På en auktoriserad translatörs översättningar ställs mycket höga krav ifråga om terminologisk exakthet, idiomatisk språkbehandling och stilistisk utformning. Han måste därför ständigt förkovra sig för att hålla sina språkliga färdigheter, fack- och terminologikunskaper och sin kunskap om allmänna samhällsförhållanden på så hög nivå som möjligt. Det är därför viktigt att translatören regelbundet följer spåkutvecklingen och samhällsutvecklingen i de länder där hans auktorisationsspråk talas. Detta kan ske t.ex. genom att resa till landet och att följa språkets utveckling t.ex. genom massmedier och olika slags litteratur.

4.2 Regel 2: Att ta emot uppdrag

En auktoriserad translatör bör avböja eller avsäga sig uppdrag som han inte anser sig kompetent att utföra. Han kan också avsäga sig uppdrag som han av etiska eller andra skäl inte vill utföra.

En auktoriserad translatör är inte skyldig att ta emot alla uppdrag.

Det kan finnas flera anledningar till att en translatör avstår från ett uppdrag. Som exempel kan nämnas:

- translatören anser sig inte behärska ämnesområdet eller terminologin
- translatören hinner inte utföra arbetet inom utsatt tid
- translatören anser sig vara jävig (se vidare regel)
- translatören har anledning att anta att den handling som skall översättas är förvanskad eller förfalskad (se vidare regel 10)
- texten är helt eller delvis oläslig på grund av dålig kopia eller oläslig handstil (se vidare regel 10)
- translatören anser sig av etiska skäl inte kunna ta emot uppdraget

4.3 Regel 3: Skaffa information

En auktoriserad translatör bör vid behov inhämta den bakgrundsinformation som krävs för att han på bästa möjliga sätt skall kunna genomföra översättningsuppdraget.

Många översättningsuppdrag är sådana att bakgrundsinformation från beställaren inte behövs. I vissa fall kan det dock vara av värde för translatören att t.ex. skaffa information om vem som är den avsedde mottagaren, hur översättningen kommer att användas och om liknande material har översatts tidigare.

4.4 Regel 4: Translatörsstämpel, ansvar m.m.

En auktoriserad translatör får endast ange att han är auktoriserad translatör på de översättningar han gör i det språk och den språkriktning hans auktorisation avser. Språket och språkriktningen skall anges tydligt.

En auktoriserad translatör får i denna egenskap bestyrka andras översättningar endast i det språk och den språkriktning hans auktorisation avser.

Rätten att använda titeln auktoriserad translatör i samband med översättningar är begränsad till de översättningar som translatören gör till det språk och i den språkriktning hans auktorisation avser. Auktorisationsspråket och riktningen skall klart anges (t.ex.

auktoriserad translator från engelska till svenska, men inte auktoriserad translator engelska/svenska). Även om en translator innehar auktorisation till och från samma språk får han enbart ange den för översättningen aktuella språkriktningen.

Det är inte tillåtet att använda titeln auktoriserad translator på andra översättningar eftersom detta kan leda till en felaktig bild av översättningens kvalitet och vara vilseledande för mottagaren. Att obehörigen ange sig vara auktoriserad translator kan leda till böter.

4.4.1 Translatorsstämpel m.m.

Kammarkollegiet har fastställt en stämpel och ett motsvarande självhäftande märke som får användas av auktoriserade translatorer. Stämpeln och märket får endast användas på översättningar i det språk och den språkriktning som auktorisationen avser. De skall förvaras så att obehöriga inte kan få tillgång till dem.

Om en translator använder egna stämplatlar får den av kollegiet fastställda translatorsstämpeln inte avbildas på hans egen stämpel.

4.4.2 Ansvaret för översättningarna

En auktoriserad translator har alltid det fulla ansvaret för de översättningar han utför. Detta gäller även om han inte har använt translatorsstämpeln eller märket på översättningen. Som originalöversättning betraktas translators egen utskrift av översättningen oavsett om översättningen levereras i någon annan form, t.ex. på diskett, via modem eller telefax. Vid bestyrkande av översättningar bör translatorn ta hänsyn till de krav olika länder ställer. I Sverige räcker det att man skriver "Översatt av AA, av Kammarkollegiet auktoriserad translator från XX till svenska".

5. Regel 5: Jäv

En auktoriserad translator skall vara neutral och opartisk i sitt arbete och noga iaktta de jävsbestämmelser som gäller

Det är viktigt att translatorn är opartisk och har uppdragsgivarens förtroende. En translator skall därför avstå från uppdraget om det föreligger jäv. Translatorn bör avstå från uppdraget om:

- det rör sig om översättningsuppdrag från nära släktingar, vänner eller i egen sak
- han har ett direkt intresse av utgången i det aktuella ärendet vid en myndighet eller domstol
- translatorn eller någon honom närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller någon annan som har starkt intresse i saken
- translatorn genom skuldsättning eller av annan anledning är ekonomiskt beroende av någon av parterna
- det i övrigt finns någon särskild omständighet som kan rubba förtroendet till translators opartiskhet.

Är det uppenbart att frågan om opartiskhet saknar betydelse kan translatorn ändå åta sig uppdraget. Är translatorn osäker på om jäv föreligger bör han anmäla detta för uppdragsgivaren och komma överens med denne om hur situationen bör bedömas. Ett sätt att lösa en jävssituation är att en ojävig translator granskar och bestyrker översättningen. Varje omständighet som kan rubba förtroendet för translators opartiskhet bör medföra att han inte åtar sig uppdraget. Redan misstanke från någon om att translatorn är jävig eller inte helt opartisk kan vara skäl nog för translatorn att avsäga sig uppdraget.

6. Regel 6: Tystnadsplikt

Den som anlitar en translator måste kunna lita på att det som översätts inte sprids vidare. Därför ställer såväl svensk som internationell yrkespraxis stränga krav på translatorernas tystnadsplikt.

6.1 Lagar

Tystnadsplikten är reglerad i lag. Bestämmelserna återfinns i två lagar:

- Lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare
- Sekretesslagen (1980:100)

Sekretesslagen gäller i det allmännas verksamhet. Både auktoriserade translatorer och andra översättare som anlitas av en myndighet är skyldiga att iaktta bestämmelserna i sekretesslagen. I lagen (1 kap 6 §) uttrycks detta på följande sätt:

"Förbud att röja eller utnyttja sekretessbelagd uppgift gäller såväl för myndighet där uppgiften är sekretessbelagd som för person som på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheter, på grund av tjänsteplikt eller på annan liknande grund för det allmännas räkning deltar eller har deltagit i myndighetens verksamhet och därvid fått kännedom om uppgiften."

I lagen anges närmare vilka intressen som är förenade med sekretess. Sekretess kan t.ex. gälla ärende som rör rikets säkerhet eller det allmännas ekonomiska intresse och i ärenden vars syfte är att förebygga eller beivra brott. Sekretessbestämmelserna finns även till skydd för den enskildes personliga eller ekonomiska förhållanden. I lagen finns dessutom särskilda bestämmelser om sekretess hos regeringen, riksdagens ombudsmän och justitiekanslern samt hos domstolarna.

När en översättare anlitas av andra uppdragsgivare än myndigheter gäller inte sekretesslagen.

I det fall sekretesslagen inte tillämpas gäller **lagen om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare**. Lagen gäller alltid för auktoriserade translatorer när sekretesslagen inte tillämpas. Lagen är också tillämplig på andra översättare som anlitas av sådant organ som inte är myndighet, men som utövar verksamhet för vars fullgörande stat eller kommun svarar, exempelvis statliga och kommunala bolag. Även vissa bostadsstiftelser, erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare, friskolor samt erkända arbetslöshetskassor räknas till denna kategori. Allmänna försäkringskassor räknas som myndighet.

I de fall en icke auktoriserad översättare inte omfattas av någon tystnadsplikt finns det möjlighet att avtala sekretess.

Huvudbestämmelsen i lagen om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare har följande lydelse:

"Den som fullgör eller har fullgjort uppdrag som tolk eller som översättare får inte obehörigen röja var han under uppdraget har erfarit om enskilds personliga förhållanden eller om yrkeshemlighet, affärsförhållanden eller förhållande av betydelse för landets försvar. Vad som har sagts nu gäller även den som är eller har varit anställd som tolk eller översättare."

Genom ordet "obehörigen" har man velat markera att den lagstadgade tystnadsplikten har vissa undantag. Dessa är bl.a. brottsbalkens bestämmelser om att man är skyldig att i tid anmäla eller avslöja vissa grova brott som är "å färde", d.v.s. som förbereds eller som pågår. Sådana brott är t.ex. mord, människorov, sabotage och spioneri. I dessa fall är man skyldig att bryta tystnadsplikten genom anmälan till polis eller åklagare.

Den person till vars förmån tystnadsplikten gäller kan medge att tystnadsplikten bryts. Då får translatorn berätta om förhållanden som annars omfattas av tystnadsplikten.

En translator bör självfallet vid behov konsultera kolleger och annan expertis i översättningstekniska och språkliga frågor. I övrigt bör en translator inte diskutera omständigheter kring ett översättningsuppdrag med andra än de direkt berörda. Om sådana kontakter skulle behövas, bör de endast tas efter tillstånd från uppdragsgivaren. Om uppdraget har förmedlats av en tredje part, t.ex. en översättningsbyrå, bör translatorn försöka att i samråd med översättningsbyrån ta kontakt med den ursprungliga uppdragsgivaren.

7. Regel 7: Att utnyttja information

En auktoriserad translator får inte utnyttja information han fått i samband med ett översättningsuppdrag till fördel för sig själv eller någon annan. Sådan information får inte heller användas till skada för någon annan.

Denna regel gäller självfallet inte information som är offentlig eller på annat sätt allmänt tillgänglig.

8. Regel 8: Uppträdande

En auktoriserad translator skall uppträda yrkesmässigt och affärsmässigt korrekt gentemot uppdragsgivaren.

I god affärssed ingår att:

- i förväg avtala om den taxa eller det arvode som kommer att tillämpas och om andra omständigheter kring uppdraget
- kontakta uppdragsgivaren – innan arbete påbörjas – om det inte är möjligt att i förväg bestämma priset
- hålla utlovad leveranstid

Verksamheten skall bedrivas i ordnade former med god ekonomisk redovisning och dokumentation av utförda uppdrag.

9. Regel 9: Marknadsföring

Marknadsföring av en auktoriserad translators tjänster får inte vara vilseledande.

Annonsering och annan reklam skall vara saklig. Detta gäller även marknadsföringen på främmande språk. I annonser skall det tydligt framgå i vilket språk och i vilken språkriktning translatorn är auktoriserad. Translatorsstämpeln eller translatorsmärket får inte användas i den enskilde translators marknadsföring av sin verksamhet. Stämpeln eller märket får inte användas på translators brevpaper, visitkort eller dylikt.

10. Regel 10: Översättningsteknisk praxis

En auktoriserad translator skall utföra sina uppdrag i överensstämmelse med vedertagen översättningsteknisk praxis.

En translator ställs ofta inför svårlösta avvägningar i samband med ett översättningsuppdrag. Nedan följer några praktiska anvisningar om hur sådana situationer kan lösas.

10.1 Oklar grundtext

En text kan vara oklar eller diffust formulerad. Om det är möjligt kan translatorn försöka få ett klarläggande av textens innehåll av textförfattaren själv. När källtexten kan tolkas på flera olika sätt eller inte kan tolkas alls t.ex. på grund av felsyftningar, ofullständiga meningar eller grova brott mot formläran, skall texten översättas på sådant sätt att översättningen uppvisar motsvarande brister. Om texten innehåller stora språkliga brister bör översättaren påpeka detta i en anmärkning, eftersom det vanligtvis inte går att återge felen i en översättning.

En translator får aldrig på eget bevåg "förtydliga" en oklar text. Om translatorn inte anser sig kunna tolka någon del av grundtexten bör han påpeka detta i en översättarens anmärkning Vanliga skriv- eller stavfel kan som regel rättas utan särskilt påpekande. Translatorn skall översätta fullt läsbara textavsnitt. Han får inte gissa betydelsen av svårlästa eller oläsliga ord om inte sammanhanget är helt entydigt. Oläsliga ord kan markeras med punkter eller streck.

10.2 Felaktiga sakuppgifter i texten m.m.

En text kan ibland innehålla felaktig information. En translator får aldrig på egen hand rätta sådana felaktigheter. Uppenbara felaktigheter beträffande fakta bör dock påpekas i en fristående anmärkning.

10.3 Förfalskningar och förvanskningar

Det kan vara svårt för en translator att avgöra om ett dokument är förfalskat eller förvanskat. Det ankommer inte heller på translatorn själv att avgöra ett dokumentets äkthet. Translatorn kan avböja ett översättningsuppdrag om han misstänker att handlingen är förfalskad eller förvanskad. Om translatorn får ett sådant dokument skall han returnera handlingen oöversatt om det är uppenbart för honom att uppdragsgivaren kommer att använda dokumentet på ett obehörigt sätt. Translatorn kan dock översätta texten, om uppdragsgivaren kan redovisa sådana skäl att det enligt translators bedömning talar för att dokumentet likväl bör översättas.

10.4 Förklarande noter eller anmärkningar

Ibland behöver translatorn i en särskild anmärkning kommentera, förklara eller korrigera något i grundtexten eller översättningen. Sådana anmärkningar skall vara tydligt åtskilda från översättningen i övrigt t.ex. genom att vid korta påpekanden använda hakparentes svärläst ord, ö.a. Vid längre anmärkningar kan det vara lämpligare att använda asterisk (*) och ge en förklaring längst ner på sidan eller efter hela texten. Anmärkningarna skall utformas på ett neutralt sätt och det skall klart framgå att det är översättarens anmärkning.

10.5 Utelämnanden, sammanfattningar m.m.

Om vissa partier i en text inte är översatta bör detta klart markeras i översättningen. Translatorskall skriva att översättningen är ett utdrag av en handling. De avsnitt som utelämnas skall markeras med vedertagna transumttecken --- .

10.6 Överflödiga översättningar

Om en translator vid ett översättningsuppdrag finner att vissa delar av grundtexten inte behöver översättas bör han kontakta uppdragsgivaren och meddela detta. På så sätt förhindras att uppdragsgivaren åsamkas onödiga kostnader. Refererande eller sammanfattande översättningar kan göras i samråd med uppdragsgivaren. Översättningen skall då förses med en anmärkning som upplyser om detta.

10.7 Dokumentation

Handlingar som skall översättas skall förvaras på ett betryggande sätt. En translator måste ha möjlighet att göra en ny utskrift eller i efterhand kunna besvara kundens eventuella frågor om översättningen. Uppdragsgivaren skall informeras om att kopian sparas. Även kopiorna skall förvaras på ett betryggande sätt.

10.8 Översättning av betyg, intyg, tentamensböcker etc.

Denna typ av översättningsuppdrag är en viktig del av en translators verksamhet, eftersom det ofta krävs att betygsöversättningar är bestyrkta. När man översätter betyg är direktöversättningar många gånger att föredra i stället för att translatorsn helt anpassar översättningen till landets utbildningssystem och terminologi.

10.9 Stämplor, sigill, namnteckningar etc.

När det förekommer stämplor och dylikt på ett dokument bör texten i dessa översättas. Endast när stämpeln klart inte hör till originalhandlingen (t.ex. ankomststämpel hos en myndighet) behöver den inte översättas. Translatorsn bör dock markera med transumttecken på översättningen att sådana stämplor förekommer.

Namnunderskrifter skall tas med i översättningen. Rekommendationen är att translatorsn skriver namnteckning och eventuellt namnförtydligande under det.

10.10 Uppdrag som förmedlas av översättningsbyråer

Translatorsn ansvarar alltid för sina översättningar. Det är viktigt att translatorsn, när han tar emot ett uppdrag via en översättningsbyrå eller när uppdraget inte kommer direkt från slutanvändaren, kommer överens med förmedlaren om förutsättningarna för uppdraget. Om uppdragsgivaren avser att själv bearbeta översättningen skall detta vara klart överenskommet mellan parterna. Detta gäller även när uppdragsgivaren vill bearbeta översättningen tillsammans med översättaren. Ansvar för den slutgiltiga översättningen delas i sådana fall av översättaren och uppdragsgivaren.

Bilagor

BILAGA 1

Förordning (1985:613) om auktorisation av tolkar och översättare Allmänna bestämmelser

1 § Tolkar och översättare får auktoriseras enligt denna förordning. Auktorisationen får avse ett eller flera främmande språk.

Frågor om auktorisationen av tolkar och översättare skall prövas av Kammarkollegiet. *Förordning (1994:413).*

2 § En översättare som är auktoriserad kallas auktoriserad translator.

Ansökan om auktorisation

3 § Ansökan om auktorisation eller bevis enligt 6 § skall göras skriftligen hos Kammarkollegiet.

För prövning av ansökan skall en avgift tas ut.

Bestämmelserna i 10-13 §§ avgiftsförordningen (1992:191) gäller i fråga om ansökningsavgiftens storlek m.m. Därvid skall avgiftsklass 4 tillämpas. *Förordning (1994:1371)*.

Villkor för auktorisation

4 § För att kunna bli auktoriserad skall en tolk eller översättare

1. vara bosatt i Sverige eller i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES),
2. ha fyllt arton år och inte ha förvaltare enligt 11 kap 7 § föräldrabalken eller vara underkastad någon annan motsvarande inskränkning i en annan stat,
3. ha fullgjort de kunskapsprov som föreskrivs av Kammarkollegiet, och vara känd för redbarhet och även i övrigt vara lämplig som tolk eller översättare.

Villkoret i första stycket 3 gäller inte tolkar som visar upp utbildningsbevis över fullgjort tolkutbildning vid Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet. *Förordning (1994:413)*.

5 § Om det finns särskilda skäl, får Kammarkollegiet trots bestämmelserna i 4 § första stycket

1. ge en auktoriserad tolk eller translator som är bosatt utanför EES tillstånd att behålla auktorisationen under viss tid, eller
2. auktorisera en översättare som är bosatt utanför EES och som i övrigt uppfyller kraven i 4 §. *Förordning (1994:413)*.

6 § Efter särskild prövning och i den ordning Kammarkollegiet bestämmer kan en auktoriserad tolk eller translator få bevis om speciell kompetens för tolkning eller översättning inom ett visst verksamhetsområde. *Förordning (1994:413)*.

7 § Om en auktoriserad tolk eller translator ansöker om förnyelse av en auktorisation eller ett bevis enligt 6 §, skall Kammarkollegiet prova om det behövs något kunskapsprov.

Den som i mer än ringa omfattning varit verksam som tolk eller översättare eller i övrigt ägnat sig åt sådan språklig verksamhet som befäster kunskaperna i de språk som auktorisationen avser, behöver genomgå prov endast om det finns särskilda skäl. *Förordning (1994:413)*.

7 a § Kammarkollegiet skall på begäran utfärda intyg om att auktorisation av tolkar och översättare inte ha upphävts eller att varning inte har meddelats. *Förordning (1996:29)*.

Giltighetstid för auktorisation

8 § En auktorisation eller ett bevis enligt 6 § gäller för en tid av fem år.

Om en översättare är auktoriserad med stöd av 5 § 2, får dock Kammarkollegiet bestämma kortare tid för auktorisationen än fem år. *Förordning (1994:413)*.

Skyldigheter

9 § Auktoriserade tolkar eller translatorer skall samvetsgrant utföra de uppdrag som anförtros dem och i allt iaktta god tolk- eller translatorssed.

Auktoriserade tolkar eller translatorer skall avböja att utföra ett uppdrag om det finns särskilda omständigheter som kan rubba förtroendet för deras opartiskhet eller självständighet. *Förordning (1994:413)*.

Tillsyn

10 § Kammarkollegiet skall utöva tillsyn över auktoriserade tolkars och translatorers verksamhet.

Kollegiet skall också pröva frågor om upphävande av auktorisation och varning enligt 14 och 15 §§. *Förordning (1994:413)*.

11 § I ärenden om auktorisation får Kammarkollegiet begära in yttrande från myndigheter eller organisationer. *Förordning (1994:413)*.

12 § Hos Kammarkollegiet skall det föras förteckning över auktoriserade tolkar och translatorer. *Förordning (1994:413)*.

13 § En till kollegiet knuten rådgivande nämnd för tolk- och översättarfrågor ger råd och upplysningar till kollegiet när det prövar ärenden enligt denna förordning.

Upphävande av auktorisation

14 § Om en auktoriserad tolk eller translator uppsåtligen gör orätt i sin verksamhet eller på något annat sätt förfar oredligt, skall Kammarkollegiet upphäva auktorisationen. Är omständigheterna mildrande, får kollegiet i stället meddela varning.

Om en auktoriserad tolk eller translator i andra fall åsidosätter sina plikter enligt denna

förordning eller andra författningar, får varning meddelas. Är omständigheterna synnerligen försvårande, får auktorisationen upphävas. *Förordning (1994:413)*.

15 § Auktorisationen skall upphävas för en auktoriserad tolk eller translator som

1. inte längre är bosatt i Sverige eller i en annan stat inom EES och inte har ett tillstånd enligt 5 § 1 eller är auktoriserad med stöd av 5 § 2, eller

2. har fått förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken eller blivit underkastad någon annan motsvarande inskränkning i en annan stat.

Auktoriserade tolkar och translatorer är skyldiga att genast anmäla sådana ändrade förhållanden till Kammarkollegiet. *Förordning (1994:413)*.

16 § Den som obehörigen utger sig för att vara auktoriserad enligt denna förordning döms till böter.

Överklagande m.m.

17 § I 22 a § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om överklagande hos allmän förvaltningsdomstol. Kammarkollegiets beslut att avslå en ansökan om auktorisation eller bevis enligt 6 § får inte överklagas, om beslutet beror på att ett kunskapsprov inte har godkänts.

Kammarkollegiets eller domstols beslut om upphävande av auktorisation gäller omedelbart, om inte något annat beslutas. *Förordning (1998:1159)*.

18 § Auktoriserade translatorer är behöriga att bestyrka riktigheten av översättningar från eller till de språk som de är auktoriserade för. *Förordning (1994:413)*.

19 § Kammarkollegiet får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning. *Förordning (1994:413)*.

BILAGA 2

Kammarkollegiets translatorsföreskrifter; (KAMFS 1994:2)

Beslutade den 29 september 1994.

Med stöd av 19 § förordningen (1985:613, ändrad 1994:413) om auktorisation av tolkar och översättare föreskriver Kammarkollegiet följande.

Ansökan om auktorisation

1 § Ansökan om auktorisation som translator skall innehålla uppgifter i enlighet med det ansökningsformulär som Kammarkollegiet tillhandahåller. Till ansökan skall fogas ett personbevis eller motsvarande handling från en annan stat där översättaren är bosatt. Innan Kammarkollegiet utfärdar auktorisationen skall översättaren visa att han inte har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken eller är underkastad någon annan motsvarande inskränkning i en annan stat där han är bosatt. Vad som sagt ovan gäller även ansökan om förnyad auktorisation.

Ansöknings- och provperioder

2 § Ansökan skall göras under den ansökningsperiod som Kammarkollegiet särskilt bestämmer inför varje provperiod.

Kammarkollegiet bestämmer inför en provperiod i vilka språk och språkriktningar prov för auktorisation som translator kommer att anordnas under perioden. Ansökningsperioderna samt uppgift om provorter och provdatum meddelas i dagspressen och på annat sätt.

Begränsningar i rätten att få ansökan prövad

3 § Kammarkollegiet prövar under en provperiod ansökan om auktorisation från en översättare endast från ett främmande språk till svenska eller från svenska till ett främmande språk.

Kunskapsprov

4 § Kunskapsprov för auktorisation som translator består av ett skriftligt översättningsprov. Tre texter skall översättas, varav en med juridiskt, en med ekonomiskt och en med allmänt innehåll. För att provet skall godkännas krävs att samtliga översättningar utan betydelseförändrande fel återger grundtextens innehåll och att de även i övrigt är av mycket god kvalitet.

5 § Kunskapsprov som kan åläggas en auktoriserad translator som ansökt om förnyad auktorisation består av ett skriftligt översättningsprov avseende en text med ett allmänt innehåll. För att provet skall godkännas krävs att översättningen uppfyller de krav som anges i 4 §.

6 § En auktoriserad translator som genomgår prov enligt 5 § och därvid underkänns ges tillfälle att genomgå provet ytterligare en gång under återstoden av hans då gällande auktorisationstid.

Auktorisationens giltighetstid

7 § En auktorisation meddelas så att den upphör att gälla vid ett hel- eller halvårsskifte.

Användningen av beteckningen "auktoriserad translator" – translatorsstämpel

8 § En auktoriserad translator får, på egna översättningar och när han bestyrker andras översättningar, ange att han är auktoriserad translator endast när han är auktoriserad i det språk och den språkriktning som översättningen avser. Språk och språkriktning skall anges. Translatorn har möjlighet att genom Kammarkollegiets förmedling anskaffa en stämpel och ett självhäftande märke, båda med texten "Av Kammarkollegiet auktoriserad translator". Stämpeln skall vara försedd med det nummer som translatorn tilldelats vid auktorisationen. Det åligger translatorn att själv ange detta nummer på märket. Stämpeln och märket får anbringas endast på översättningar eller bestyrkanden avseende det språk och den språkriktning auktorisationen avser. Translatorn skall därvid ange språket och språkriktningen. Stämpeln och märket får inte användas i marknadsföringssammanhang.

Redovisning av uppdrag m.m.

9 § En auktoriserad translator som ansöker om förnyad auktorisation skall redovisa sin verksamhet som auktoriserad translator och sin övriga språkliga verksamhet.

Translators verksamhet

10 § En auktoriserad translator skall innan han åtar sig eller fullföljer ett uppdrag noggrant överväga om han är lämplig att utföra uppdraget. Translatorn skall avsäga sig uppdraget om han inte är kompetent att utföra det på ett tillfredsställande sätt eller om han av annan anledning är olämplig.

Undantag

11 § Kammarkollegiet kan, om det finns särskilda skäl, medge undantag från bestämmelserna i 2 § första stycket och 3 §.

Denna författning träder i kraft fyra veckor efter den dag då författningen enligt uppgift på den utkom från trycket i Kammarkollegiets författningssamling.

STURE JOHANSSON

Kerstin Björkholm

Utkom från trycket den 9 november 1994

BILAGA 3

Lag (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare

1 § Denna lag äger tillämpning på tolk och översättare som anlitas av myndighet eller annat organ som utövar verksamhet för vars fullgörande staten eller kommun svarar samt på tolk och översättare som genomgått av regeringen eller av förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer föreskriven provning. Med kommuner likställs landstingskommuner, kommunalförbund, församlingar, kyrkliga samfundigheter och allmänna försäkringskassor.

Lag 1986:49.

2 § Den som fullgör eller har fullgjort uppdrag som tolk eller översättare enligt 1 § får inte obehörigen röja vad han under uppdraget har erfarit om enskilda personliga förhållanden eller om yrkeshemlighet, affärsförhållande eller förhållande av betydelse för landets försvar. Vad som har sagts nu gäller även den som är eller har varit anställd som tolk eller översättare.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Lag 1980:229.

BILAGA 4

Förvaltningslag (1986:223)

8 § När en myndighet har att göra med någon som inte behärskar svenska eller som är allvarligt hörsel- eller talskadad, bör myndigheten vid behov anlita tolk.

Kommentar: Av propositionen (1985:80) till ny förvaltningslag framgår att det som sägs om tolk gäller även översättare (s 26).

BILAGA 5

Förvaltningsprocesslag (1971:291)

50 § Behärskar part, vittne eller annan som skall höras inför rätten ej svenska språket eller är han allvarligt hörsel- eller talskadad, skall rätten vid behov anlita tolk. Rätten får även i annat fall vid behov anlita tolk.

Första stycket skall tillämpas även i fråga om överföring från punktskrift till vanlig skrift eller omvänt.

Som tolk får ej anlitas den som vars tillförlitlighet kan anses förringad på grund av hans ställning till någon som för talan i målet eller på grund av annan därmed jämförlig omständighet.

51 § Den som anlitas som tolk vid muntlig förhandling skall inför rätten avlägga ed, att han efter bästa förstånd skall fyllgöra sitt uppdrag. Finns anledning antaga att han skall erhålla ytterligare sådana uppdrag av rätten, får han avlägga ed som avser även framtida uppdrag.

52 § Den som fullgör uppdrag som tolk annorledes än i tjänsten har rätt till skälig ersättning för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget krävt.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer fastställer taxa som skall tillämpas vid bestämmande av ersättning till tolk vid muntlig översättning.

Kostnad för tolk betalas av allmänna medel.

BILAGA 6

Sekretesslagen (1980:100)

1 Kap. 6 §

Förbud att röja eller utnyttja sekretessbelagd uppgift gäller för myndighet där uppgiften är sekretessbelagd samt för person som på grund av anställning eller uppdrag hos myndigheten, på grund av tjänsteplikt eller på annan liknande grund för det allmännas räkning deltar eller har deltagit i myndighetens verksamhet och därvid får kännedom om uppgiften.

BILAGA 7

RB 36:5, sista stycket.

Om någon enligt vad som sägs i denna paragraf inte få höras som vittne om ett visst förhållande, får vittnesförhör inte heller äga rum med den som biträtt med tolkning eller översättning.

RB 38:2, andra stycket

Ej vare part eller honom närstående, som nu sagts, skyldig att förete skriftligt meddelande mellan parten och någon honom närstående eller mellan sådana närstående inbördes. Befattningshavare eller annan, som avses i 36 kap. 5 §, må ej förete skriftlig handling, om dess innehåll kan antagas vara sådant, att han ej må höras som vittne därom; innehaves handlingen av part, till förmån för vilken tystnadsplikten gäller, vare han ej skyldig att förete handlingen. Stadgandet i 36 kap. 6 § om vittnes rätt att vägra yttra sig äge motsvarande tillämpning i fråga om innehavare av skriftlig handling, om dess innehåll är sådant, som avses i nämnda lagrum.